

OVIDIUS UNIVERSITY OF CONSTANȚA
DOCTORAL SCHOOL OF HUMANITIES
DOCTORAL FIELD: HISTORY

ABSTRACT

**THE LEGAL AND SOCIAL STATUS OF ROMANIAN WOMEN FROM 1916 TO
THE PRESENT**

Ph.D. Coordinator:

Ph.D.Valentin CIORBEA

Ph.D. Nicolae VOICULESCU

Ph.D. Student:

Valentina TĂNASE

CONSTANȚA

2022

CONTENTS

LIST OF ABBREVIATIONS

INTRODUCTION

- a. *Motivation of the topic, research objectives and research methods*
- b. *Conceptual clarifications relevant to research on women's rights and equal rights for women*

CHAPTER 1: The condition of women in Romania: war, traditionalism and emancipation. Constitutional and legislative rights of women between 1916-1947

- 1.1. *The Great War and the impact on the situation of women - a feminine perspective*
- 1.2. *The modernization and emancipation of women at the end of the war. The Romanian female model in the interwar period*
- 1.3. *The legal status of women in Romania between 1916 and 1947*
- 1.4. *The dynamics of the feminist movement in Romania. Women's Struggle for Civil and Political Rights (1916 - 1947)*

CHAPTER 2: The status of women during the communist regime (1948-1989). The principle of equal opportunities in constitutions and legislation

- 2.1. *The legal status of women in Romania during 1948-1989: constitutional and legislative rights*
- 2.2. *The emancipation of women through work and motherhood between 1948 and 1989. The female model reflected in the propaganda of P.C.R. (Romanian Communist Party)*
- 2.3. *Feminist conceptions during the establishment of the leadership of the Communist Party of Romania: egalitarianism and homogeneity (1948 - 1989)*

CHAPTER 3: The status of women in Romania following the change of the totalitarian regime with the democratic one. Romania's accession to the European Union and the adaptation of Romanian legislation to the *acquis communautaire* (1989 - present)

- 3.1 Dynamics of promoting equal opportunities during the transition period. The place and role of women in Romanian society after 1989
 - 3.1.1 The effects of the transition on the situation of women in relation to the Romanian post-communist legislation
 - 3.1.2 The feminist movement in Romania after the fall of the communist regime
- 3.2 The principle of equal opportunities and non-discrimination on gender grounds - a fundamental principle of international human rights law
 - 3.2.1 Actions to promote women's rights internationally
 - 3.2.2 European directives in the field of equal opportunities. The European Union and equal opportunities for women: applying the principle of equal pay
- 3.3 Romania's accession to the EU and women's rights issues (1989 - present). Transposition of the principle of equal opportunities in the Romanian legislation as a result of Romania's integration in the European Union
- 3.4. The status and issues of women's rights in present-day Romania
 - 3.4.1 Equal and gender opportunities. The main causes of the perpetuation of gender discrimination in Romania

CONCLUSIONS

BIBLIOGRAPHY

ABSTRACT

Key words: Romania, woman, feminism, equal opportunities, non-discrimination

In the past, with a few exceptions, the society was predominantly male in which the role of women was almost non-existent. Man was the key element in society, any meditation on human nature referring to him as the essence of the human species. And yet, the mysterious world of women has always aroused curiosity by raising questions and controversies. Loved or hated, admired or blamed, regardless of the social backgrounds they belonged to, their history, when it was written in the pages of some books, has often been framed in the form of clichés and false prejudices.

The science of history has an important role to play in elucidating the place and role of women in society. The issue of women's status in society does not only involve a dichotomous perception related to the realities of private and public life. The subject itself is an extremely bidding one and can be approached from a multitude of perspectives because, after all, this is history, "a multiple knowledge". The diversity of aspects from which a topic can be addressed, such as women's life, requires an interdisciplinary research, also because historical research cannot be limited to describing the transformations that have taken place in the condition of women over time, but should relate to important institutions such as family, church, school without which there would be no study on the status of women.

The main objective of our research was to identify the Romanian female model, the place and role of women in Romanian society, but also the degree of adaptability to new measures imposed or occurred with Romania's accession to the European Union. To identify (characteristics, characters) to understand and analyze, to cut in order to relate, these were the objectives of this thesis.

With this title, "**The legal and social status of women in Romania from 1916 to the present**", we propose a comprehensive analysis of the 20th Century and Early 21st Century, focusing on women, the evolution of its place and role in Romanian society, capturing conflicting or peaceful developments, the analysis of its integration or exclusion dynamics in society. Given that, due to the social and mental changes of the late 19th Century, the feminist movement has emerged in women's salons and on the streets. Women claimed equality in the right to education, the right to vote, the right to work and in connection with this, equal pay. We have also integrated in the thesis an analysis of the main actions of the feminist movement in Romania.

We **emphasized** the status of women from a social and legal perspective because it is known that the relations between men and women have constantly highlighted the stage of

development of a society and the various stages of women's emancipation show us in fact the measure of the degree of general civilization of society. Thus, the Romanian society, with a specific already established, has a certain system for regulating the relations between the sexes. At the same time, in order to know the social reality of a nation, the investigation of the legal framework becomes a necessity. We cannot understand the different and multiple aspects that make up the life of a society, of women implicitly, if we do not relate to the social realities of the time in terms of legislation. We have therefore started our research from the legal limitations that women faced at the beginning of the 20th Century and which imprisoned them in a limited private space from which they naturally managed to get out whenever the necessities of life have imposed, such a moment being, for example, the First World War, in order to reach the realities of the 21st Century, which perpetuate inequalities such as equal pay.

The scientific importance of the research undertaken also resides in the topicality of the subject, the whole approach based on the analysis between the information provided by the archives, those from the press, legislative acts, as well as memoirs or specialized works highlighting that a seemingly general topic can become, ipso facto, and a topic with a historical approach from a legal perspective of permanent topicality. The topic is also useful through the interdisciplinary, evolutionary approach with a high level of complexity and originality given by the method of approach.

We started researching the status of women in 1916, the year of Romania's entry into the First World War, the state of war forcing women to take on new responsibilities. Legislatively, we have focused on 1923, as it is the year in which a new Constitution enters into force, which took a first step towards equality of the two sexes, showing that "women's civil rights will be established on the basis of full equality between the two sexes" (art. 6)¹. Even if granting political rights for women does not materialize at this stage, the 1923 Constitution remains a reference by enlisting the principle of women's co-optation in county and communal councils (art. 108). For a critical analysis of the 1923 moment, we took into account both the perspective of the era as it appears from the legislation, from a series of articles, works² or archive funds³ as well as the interpretations and works existing on the market until the present moment⁴.

¹ *Constituția României*, publicată în Monitorul Oficial, nr. 282 din 29 martie 1923.

² *Noua Constituție a României: 23 de prelegeri publice organizate de Institutul Social Român. Cu o anexă cuprinzând noile constituții europene*, Cultura Națională, București, 1923; Ștefania Mihăilescu, *Din istoria*

Regarding the end point of the thesis, we referred to the year of Romania's integration into the European Union (2007) and we followed the changes of not only legislative but also perceptive nature that this integration brought to the Romanian society on the one hand and, on the other hand, the natural course of evolution of a society in the process of being rediscovered according to the restrictions and limits crossed during the communist era. Our research, even if in the last chapter makes a report at the time of integration, includes an analysis and interpretation of the existing legislation at the time of writing, as well as an analysis of current issues of Romanian society on women's rights, so that the present social and legal status of women can be highlighted.

In analyzing the status of women, we have taken care not to go to extremes by excluding or maximizing the importance of privacy. We also avoided the absolutizations of misogynistic time as well as those of the misandric type (by putting the man in inferiority), not trying any simple treatment of the subject only from the point of view of the female emancipation movement. Aiming for a more objective interpretation from a historical and legal point of view, we evaluated within the thesis the way in which women related to the changes in society and we placed the beginning of their emancipation and modernization in the much wider process of change and implicitly for the modernization of human society in general and of Romanian society in particular.

The analysis undertaken reconstructed the place and status of women in evolution, throughout the 20th Century and the beginning of the 21st Century taking into account a number of variables such as the general historical context, which is of utmost importance. Starting with the analysis of press articles and women's magazines (*Jurnalul Femeii*, *Tribuna femeii*, *Gazeta femeii*, *Săteanca* sau *Femeia*) which were an exceptional source for capturing the mentality of the time, the way men and women related to the various everyday events, the ideas of which are found, as is natural, also in the works written in different historical periods⁵, we tried to emphasize that society does not stay still, it is constantly changing and

feminismului românesc. Antologie de texte, (1838 - 1929), Editura Polirom, Iași, 2002; Idem, *Din istoria feminismului românesc. Studiu și antologie de texte (1929 - 1948)*, Editura Polirom, Iași, 2006;

³ Arhivele Naționale ale României (A.N.R.), *Fond Familia Cantacuzino și Fond Maissner*; Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Constanța (S.J.A.N. Constanța), *Fond Primăria Constanța (1878 - 1950)*;

⁴ Ghizela Cosma, *Femeile și politica în România: evoluția dreptului de vot în perioada interbelică*, Presa Universitară Clujeană, Cluj – Napoca, 2002; Ghizela Cosma, Virgiliu Țărău, *Condiția femeii în secolul XX*, Cluj – Napoca, Editura Presa universitară Clujeană, 2003; Ion Mamina, *Monarhia Constituțională în România. Enciclopedie politică. 1866 – 1938*, Editura Enciclopedică, București, 2000; Paraschiva Căncea, *Mișcarea pentru emanciparea femeii în România: 1848 – 1948*, Editura politică, București, 1976; Eleonor Focșeneanu, *Istoria Constituțională a României (1859-2003)*, Editura Eikon, București, 2018.

⁵ Maria C. Buțureanu, *Femeia. Studiu Social*, Editura Librăriei SOCEC&Comp, București, 1921; C. Cosco, *Când era bunică fată*, Editura Ziarului „Univers”, București, 1942; Paraschiva Căncea, *op. cit.*; Gheorghe Zaharia,

the needs of women are also changing constantly needing appropriate strategies to eliminate what we now call various forms of discrimination. Therefore, the measures taken in certain situations did not always have the expected or stated result. For example, in the communist regime, the full emancipation of women and the eradication of gender differences were strongly advocated, but in reality, only the differences were strengthened due to the way in which the concept of equality was understood and applied equalization and not equity in the enforcement of the various measures.

Compared to the post-communist period, we looked at how to improve the status of women through policies imposed by the state and international bodies and how to promote equal opportunities for women and men in the perspective of integration and, subsequently, following the integration in the European Union.

In order to reconstruct and capture the evolution of the entire status of women in Romania, it was necessary to use both the source of archives and the analysis of statistical directories that provide the data necessary for a quantitative and qualitative analysis of the level of civilization reached by Romania, during the period we were dealing with. We also took into account the General Census of the Romanian Population in 1930⁶ in order to compare the number of women in urban/rural areas or women in industry/trade, women in agriculture highlighting how, although with different concerns in everyday life, the struggle to find balance is in fact similar to all women.

An important source of research was also the daily notes and memoirs⁷ of various personalities of the time, even if this source, like the press, must be critically analyzed, it represents the perspective of the writer and not necessarily the reality of the time. For this reason we sought to have this information permanently corroborated with official documents.

Condiția juridică a femeii în dreptul internațional, Editura Junimea, Iași, 1980; Nicolae Băbălău, *Femei în constelația muncii*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1980.

⁶ *Recensământul general al României din 29 decembrie 1930*, București, 1938 – 1940; *Enciclopedia României*, vol. I, Imprimeria Națională, București, 1938; Ion Alexandrescu, *Recensămintele României. Mică Enciclopedie*, Editura Meronia, București, 2007.

⁷ Maria, Regina României, *Jurnal de război, 1916 – 1917*, Editura Humanitas, București, 2014; *Idem, Jurnal de război, 1917 – 1918*, Editura Humanitas, București, 2015; Cristescu Sorin (editor), *Regina Maria. Însemnări din ultima parte a vieții (martie 1937 – iulie 1938)*, București, Editura Corint, 2018; Elena Lupescu, *M-au denumit jidoavcă cu părul roșu. Memorii*, Editura Teșu, București, f.a; Martha Bibescu, *Jurnal Politic, ianuarie 1939 – ianuarie 1941*, Editura Politică, București, 1979; Jeni, Acterian, *Jurnalul unei fete greu de mulțumit*, Editura Humanitas, București, 2007; Mihail Sebastian, *Jurnal 1935 – 1944*, Editura Humanitas, București, 2018; Alice Voinescu, *Jurnal*, Vol. I-II, Editura Polirom, Iași, 2013; Adriana Georgescu, *La început a fost sfârșitul. Dictatura Roșie la București*, Editura Humanitas, București, 2019; Annie Bentoiu, *Timpul ce ni s-a dat. Memorii 1944 – 1954*, București, Editura Humanitas, București, 2019; Maria Bănuș, *Însemnările mele, 1945 – 1999*, Editura Cartea Românească, București, 2014; Ana Blandiana, *Fals tratat de manipulare*, Editura Humanitas, București, 2013; Doina Jela, *Telejurnalul de noapte. Jurnal*, Editura Polirom, Iași, 1997.

Regarding **the state of research in this field**, although there are various faceted aspects, in Romanian historiography, studies dedicated to the status of women in general follow a direction of research that is still underdeveloped. Among those who leaned particularly on this multifaceted subject and who approached the period before the communist regime we can mention Alin Ciupală⁸, Nicoleta Roman⁹, George Marcu¹⁰ but also Costel Coroban with his study on the mission of Scottish women in Romania during the First World War¹¹ or Cristina Sircuța¹², with her study on women's lives in interwar Romania. Compared to the communist regime, although there is an abundant historiography that appeared after the overthrowal of the regime, the Romanian historiography in the field is still quite deficient. However we have equally approached both the studies written during the communist period, such as *Condiția juridică a femeii în dreptul internațional*¹³ or *Mișcarea pentru emanciparea femeii în România: 1848 - 1948*¹⁴, as well as the few studies that appeared after 1989 such as *Femeile în România comunistă: studii de istorie socială*¹⁵, *Statutul femeii în România comunistă. Politici publice și viață privată*¹⁶, *Condiția femeii în secolul XX: studii de caz*¹⁷, the studies of Lavinia Betea¹⁸, and also the studies that appeared in the last years at Polirom Publishing House, that has an entire collection dedicated to gender studies, namely *Tovarășe de drum. Experiența feminină în comunism*¹⁹, *Gen și reprezentare în România comunistă*²⁰, *Politică și societate în epoca comunistă*²¹ sau *Stat și viață privată în regimurile comuniste*²².

⁸ Alin Ciupală, *Bătălia lor. Femeile din România în Primul Război Mondial*, Editura Polirom, Iași, 2017; Idem, *Femeia în societatea românească în sec. al XIX-lea: între public și privat*, Editura Meridiane, București, 2003; Idem (ed), *Despre femei și istoria lor în România*, Editura Universității din București, București, 2004.

⁹ Nicoleta Roman, „Deznădăjduită muiere n-au fost ca mine”. *Femei, onoare și păcat în Valahia secolului al XIX-lea*, Editura Humanitas, București, 2016.

¹⁰ George Marcu, Ilinca Rodica, *Enciclopedia personalităților feminine din România*, Editura Meronia, București, 2012; George Marcu, *Femei de seamă în România. De ieri și de azi*, Editura Meronia, București, 2017; Idem, *Personalități feminine contemporane*, Editura Meronia, București, 2013.

¹¹ Costel Coroban, *Potârnichile gri. Spitalele Femeilor Scoțiene din România: 1916 – 1917*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2012.

¹² Cristina Sircuța, *Viața femeilor în România interbelică*, București, Editura Oscar Print, 2016.

¹³ Gheorghe Zaharia, *op.cit.*

¹⁴ Prashiva Căncea, *op.cit.*

¹⁵ Cristiana Liana Olteanu, Elena – Simona Gheonea, Valentin Gheonea, *Femeile în România comunistă. Studii de istorie socială*, Editura Politeia - SNSPA, București, 2003.

¹⁶ Alina Hurubean, *Statutul femeii în România comunistă. Politici publice și viață privată*, Institutul European, Iași, 2015.

¹⁷ Ghizela Cosma, Virgiliu Țărău, *op. cit.*

¹⁸ Lavinia Betea, *Tovarășa. Biografia Elenei Ceaușescu*, Editura Corint, București, 2021; Idem, *Ultimul an din viața Elenei Ceaușescu. Agenda Tovarășei în 1989*, Editura Corint, București, 2018; Idem, *Am făcut jilava în pantofi de vară. Convorbiri cu Ioana Berindei*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2015;

¹⁹ Radu Pavel Gheo, Dan Lungu, *Tovarășe de drum. Experiența feminină în comunism*, Editura Polirom, Iași, 2008.

²⁰ Luciana M. Jinga, *Gen și reprezentare în România comunistă: Femeile în cadrul Partidului Comunist Român 1944-1989*, Editura Polirom, Iași, 2015.

²¹ Florin S. Soare (coord.), *Politică și societate în epoca Ceaușescu*, Editura Polirom, Iași, 2013.

Authors such as Gail Kligman²³, Corina Doboș²⁴ or Luciana M. Jinga²⁵, dealt with the regime's emancipation and pronatalist policies. The emancipation of women through work and motherhood was in fact the feminist conception of the time, equality being one of the promises of communism.

In our research a great help were also the clarifications brought in recent years by gender studies, it is worth mentioning in this regard well-known names such as Mihaela Miroiu²⁶, Maria Bucur²⁷, Laura Grünberg²⁸, Ștefania Mihăilescu²⁹, Liliana Popescu³⁰, or Oana Băluță³¹ as well as a series of studies such as: *Women and Men in East European Transition*³², *Politicile de gen în perioada postsocialistă*³³, *Ultima inegalitate. Relațiile de gen din România*³⁴, *Evoluții politice ale maternității*³⁵. We would like to point out that although the approach on feminism has been global, we have tried to highlight the fact that feminism as a movement or movement for women's rights can be approached not only in the typical style of gender studies, as it is generally presented, but also from a historical perspective, as an integral part of women history.

²² Cosmin Budeancă, Florentin Olteanu (coord.), *Stat și viață privată în regimurile comuniste*, Editura Polirom, Iași, 2009.

²³ Gail Kligman, *Politica duplicității: controlul reproducerii în România lui Ceaușescu*, Editura Humanitas, București, 2000.

²⁴ Corina Doboș (coord.), *Politica pronatalistă a regimului Ceaușescu. O perspectivă comparativă*, Editura Polirom, Iași, 2010.

²⁵ Luciana M Jinga, Florin S. Soare (coord.), *Politica pronatalistă a regimului Ceaușescu. Instituții și practici*, Editura Polirom, Iași, 2011.

²⁶ Mihaela Miroiu, *Drumul către autonomie. Teorii politice feministe*, Editura Polirom, Iași, 2004; Idem, *Convenio. Despre natură, femei, morală*, Editura Alternative, București, 1996; Idem, *Neprețuitele femei*, Iași, Editura Polirom, 2006; Idem, *Controverse feministe. Un dialog filosofic*, Editura Tact, București, 2012; Idem, *Gândul umbrei. Abordări feministe în filosofia contemporană*, Editura Alternative, București 1995; Idem, *Dincolo de îngeri și draci. Etica în politica românească*, Editura Polirom, Iași, 2013; Idem, *Cu mintea mea de femeie*, Editura Paralela 45, București, 2017; Mihaela Miroiu, Andreea Molocea, Ioana Vlad, Cristian Ionuț Branea, *Mișcări feministe și ecologiste în România (1990-2014)*, Polirom, Iași, 2015;

²⁷ Maria Bucur, *An archipelago of Stories: Gender History in Eastern Europe*, în „American Historical Review”, vol. 113 Issue, decembrie 2008, p. 1375; Maria Bucur, Mihaela Miroiu, *Nașterea cetățeniei democratice. Femeile și puterea în România modernă*, Editura Humanitas, București, 2019

²⁸ Laura Grünberg (coord.), *Cartea neagră a egalității de șanse între femei și bărbați în România*, Editura AnA, București, 2006; Idem, *AnA – istoria trăită a unui ONG de femei*, Editura Polirom, Iași, 2008; Idem, *Revoluții în sociologia feministă. Repere teoretice, contexte românești*, Editura Polirom, Iași, 2002.

²⁹ Ștefania Mihăilescu, *loc. cit.*

³⁰ Liliana Popescu, *Politica sexelor*, Editura Maiko, București 2004.

³¹ Oana Băluță, *Gen și putere. Puterea leului în politica românească*, Editura Polirom, Iași, 2004; Idem, *Feminism modern reflexiv*, Editura Tritonic, București, 2013; Oana Băluță, Alina Dragolea, Alice Iancu, *Parteneri egali. Competitori egali*, Editura Maiko, București, 2007; Idem, *Gen și interese politice. Teorii și practici*, Editura Polirom, Iași, 2008.

³² Margit Feischmidt, Eniko Magyari – Vincze, Violetta Zontai, *Women and Men in East European Transition*, Editura Fundației pentru studii Europene, Cluj – Napoca, 1997.

³³ Susan Gal, Gail Kligman, *Politicile de gen în perioada postsocialistă. Un eseu comparativ*, Editura Polirom, Iași, 2003.

³⁴ Vladimir Pasti, *Ultima inegalitate. Relațiile de gen în România*, Editura Polirom, Iași, 2003.

³⁵ Ramona Păunescu, *Evoluții politice ale maternității. Perspective feministe*, Editura Polirom, Iași, 2012.

In order to make a presentation of the feminist movement from 1916 until now, we have always referred to the Romanian legislature and Constitutions (1923, 1938, 1948, 1952, 1965 and 1991) for this, it was of great use for us, among others *The General Code of Romania* developed by Constantin Hamangiu. We followed the evolution of the right to vote for women and the actions of the feminist movement. In this regard, of real use were the works of Ghizela Cosma³⁶ or the work coordinated by Cristina Liliana Olteanu, *Femeile în România Comunistă*³⁷.

It is no coincidence that we have divided these examples into gender and historical approaches because we have tried to emphasize that women's history is not synonymous with feminist history. However talking about femininity and women's history without integrating feminism and its implications is like trying to make a history of Christianity without addressing the issues and implications of the Great Schism of 1054.

On the other hand, in order to be able to talk about the status of women in society, we must also take into account the legal norms that limit or widen the space in which women can assert themselves in a certain period of time. Among the few studies with legal content on women's rights we can mention those of Cristina Pop³⁸, Marie-Beatrice Berna³⁹ or Anca Elena Bălășoiu⁴⁰ as well as the studies published by Liga pentru Apărarea Drepturilor Omului (L.A.D.O.)⁴¹, but this is just a timid start. There is still a need for an overall work on the legal status of women over time, without which we cannot have a clear vision of the status of women in society. For the post-communist period, we started with an analysis of the legislation on equal opportunities between men and women and non-discrimination as a fundamental principle of European law and its transposition into Romanian law following Romania's accession to the European Union. In this approach, important bibliographic sources were the works of Professor Nicolae Voiculescu⁴² and also *Lucrătorul în dreptul european*⁴³,

³⁶ Ghizela Cosma, *op. cit.*; Cosma Ghizela, Virgiliu Țărău, *op. cit.*

³⁷ Cristiana Liana Olteanu, Elena – Simona Gheonea, Valentin Gheonea, *op.cit.*

³⁸ Cristina Pop, *Divorțul și succesiunile. Instrumente juridice de emancipare a femeii în societatea romană*, Universul Juridic, București, 2018.

³⁹ Maria-Beatrice Berna, *Drepturile femeii în dreptul internațional. Conținut juridic și influențe culturale*, Editura Univers Juridic, București, 2020.

⁴⁰ Anca - Elena Bălășoiu, *Drepturile femeilor în justiția internațională: aspecte teoretice și de practică judiciară*, Editura Pro Universitaria, București, 2018; Idem, *Criminalitate și victimologie feminină*, Editura Pro Universitaria, București, 2017.

⁴¹ *Drepturile femeilor la sfârșitul mileniului II*, Liga Apărării Drepturilor Omului – L.A.D.O., București, 1998; *Drepturile femeii. Culegere de documente internaționale și acte de drept intern*, Liga Apărării Drepturilor Omului – L.A.D.O., București, 1997.

⁴² Nicolae Voiculescu, *Protecția internațională a drepturilor omului*, Editura Hamangiu, București, 2017; Idem, *Dreptul social european*, Editura Universul Juridic, București, 2014. Idem, *Drept Comunitar al muncii*, Editura Wolters Kluwer, București, 2009; Nicolae Voiculescu, Vasile Neagu, *Protecția drepturilor lucrătorilor în*

*Dreptul Uniunii Europene*⁴⁴, *Tratatul de drept european al drepturilor omului*⁴⁵ or *Uniunea Europeană: ghid practic de specialitate*⁴⁶.

Regarding the structure of the thesis, it was divided into **three chapters** delimited chronologically as follows: 1916–1947, 1948–1989, 1989–present.

The first chapter, entitled The condition of women in Romania: war, traditionalism and emancipation. Constitutional and legislative rights of women between 1916 and 1947, it analyses in a natural way, starting from the general (Europe of that period) to reach the special (Romanian space), the way in which the woman, although traditionally linked to the limiting private space, manages with determination and intelligence to break the barriers of this space. Even if for the time being politics is denied to her, the woman finds the necessary means to assert herself beyond the domestic space, the First World War providing her with the necessary framework for this assertion. The feminine perspective on war is highlighted by the emphasis on the position of women towards war. Women on the front and especially behind it showed that in fact there are no great differences between the actions of women's elite and those of ordinary women or women from villages (peasant women, in fact the vast majority of the female population at that time) each of the two camps contributing to the war effort according to their own strengths. Many of those who were directly or indirectly involved in the Great War and who wrote or did not write their memoirs in texts/journals left to posterity, attesting to the role and involvement of women in the war, would request, in the immediate future, the public recognition of their efforts, considering it more than justified to obtain social and political rights, even if their demands were often left unanswered.

Following the investigation of the legislative framework, which is limited to women in the early 20th Century, we highlighted that fundamental changes in their status do not necessarily occur by law, as we would be inclined to believe, but with the change in mentality. on the one hand due to the influence of the western way of life to which the woman at the top of the social pyramid first had access, but also as a result of the general development of the society that can impose new human models in which women are no longer reserved only domestic or private space.

dreptul internațional și european, Editura Universitară, București, 2016; Nicolea Voiculescu, Maria Beatrice-Berna, *Tratat de drept social internațional și european*, Editura Universul Juridic, 2019.

⁴³ Adrian Claudiu Popoviciu, *Lucrătorul în dreptul european*, Editura C.H.Beck, București, 2014.

⁴⁴ Paul Craig, Grainne de Burca, *Dreptul Uniunii Europene. Comentarii, jurisprudență și doctrină*, Editura Hamangiu, București, 2017.

⁴⁵ Jean – François Renucci *Tratatul de drept european al drepturilor omului*, Editura Hamangiu, București, 2009.

⁴⁶ Dan Vătăman, *Uniunea Europeană: ghid practic de specialitate*, Editura Pro Universitaria, București, 2015.

In order to have access to public life but also to impose in the legislation equal rights with men, the feminist movement in interwar Romania had a major role. The last part of this first chapter was dedicated to the fight for women's rights. In our country, the interwar feminist movement was the prerogative of the female intellectual elite, a fact that is generally valid for Western countries as well. Romanian interwar feminism was convergent with the western one, having doctrinal similarities regarding equal rights with men, first of all from a political and legal point of view. Although, unlike the western states, Romanian women do not obtain the unlimited voting right under the same conditions as men, the interwar period has a special importance for the life of women in Romania. Starting with *The Constitution of 1923* we are talking about equality in civil rights regardless of gender and *The Constitution of 1938 of King Carol II* and *The Electoral Law 1939* gave women the right to vote for Parliament and to be eligible in the Senate, but under the conditions of the absolute monarchy access to these political rights was virtually restricted.

During **the second chapter** we highlighted how the transition was made from the woman who managed to overcome the limits of the private, having rights and some political options, to the woman with full legislative rights but subject to party, state, family control. We also highlighted, how the feminist mentality evolved in this context. Entitled *The Status of Women in the Communist Regime (1948-1989). The principle of equal opportunities between men and women, constitutions and legislation*, in this chapter we first addressed the issue of women's status as reflected in the legislation of communist Romania, on the one hand by reference to the four constitutions of the regime (Constitutions of 1948, 1952, 1965 and 1986), and on the other hand the status of women in relation to party documents and written historiography both during the period and after 1989. We have highlighted the way in which the communist-era constitutions proclaimed the rights and freedoms regardless of sex, but also the way in which, in the context of the totalitarian regime, most of these rights were violated. For example, in the absence of genuine pluralism/multipartyism, electoral processes have turned into formalities aimed at consecrating both the regime and the leader.

Civil and political equality, regardless of sex, which was the main goal of the interwar feminist movement, will be definitively listed in the legislation of the communist era, *The Constitution of 1948* being the first Romanian constitution in which women had, from a legal point of view, equal rights with men in all the fields of state, economic, social, cultural, political and private law life” (art. 21). From a normative point of view, the principle of equal opportunities was fully affirmed, but equal opportunities actually meant equalization which did not seek fair treatment and an increase in the quality of life of women, but perhaps only

equality in the economic sector, where the use of women as a labor force proved absolutely necessary for the fulfillment of Romania's grandiose industrialization project.

In making this chapter, we also analyzed the speeches of the members of the Communist Party⁴⁷, press articles (*Ziarul Scântea*) and articles from women's magazines from that period (*Drumul femeii*, *Săteanca*, *Femeia*), an important means of propaganda of the socialist era. Starting from the analysis of press articles, their ideas can be found, as is natural, in the studies written at the time, such as those of Ecaterina Oproiu⁴⁸, Carol Roman⁴⁹ or Nicolae Băbălău⁵⁰. We have tried to emphasize that although the communist state has steadfastly supported the full emancipation of women and the eradication of gender differences, it has only succeeded in consolidating these differences. In a deeply traditionalist society, through communist emancipation policies, women were given a double day's work. Roles within the family have been preserved and employment has become the solution to emancipation and the opportunity to demonstrate equality with men.

With the establishment of the communist regime, due to intolerance of other ideologies and policies, neither the feminist movement nor research in this regard developed. With the takeover of power by the communists and the entry into the sphere of Soviet influence, the feminist movement in Romania was forced to break all ties with the Western movement, as local feminism could no longer integrate Western cultural values from the 60s of the 20th Century. The feminist conception of the time was related to the emancipation of women through work and motherhood with the stated purpose of challenging its position of inferiority, not only from a legal point of view, but also from a social and cultural one. This propaganda message used by communists was addressed in our research.

There were, of course, positive elements of the communist regime. Thus, the communist state proposed a modernization project that came with important changes in the situation of women in a first stage, making it possible for them to attend school by participating in the newly introduced system of mass education. Then, through integration in the work field, women benefited from full employment rights. However, throughout the communist period, although from a normative point of view women's rights were asserted,

⁴⁷ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste: rapoarte, cuvântări, articole*, apărută la Editura Politică din București începând cu 1965 (vol. I) și redenumită din 1970 *România pe drumul construcției societății socialiste multilateral dezvoltate; Hotărârea Plenarei CC al PCR din 18-19 iunie 1973 cu privire la creșterea rolului femeii în viața economică, politică, socială*; Ceaușescu Nicolae, *Creșterea rolului femeii în viața economică și social – politică a României socialiste*.

⁴⁸ Ecaterina Oproiu, *3X8 plus infinitul. Dialoguri despre condiția femeii*, Editura Eminescu, București, 1975.

⁴⁹ Carol Roman, *Femeile și tineretul. Două categorii sociale discriminate în Occident*, Editura Politică, București, 1986; Carol Roman, Vasile Tincu, *101 interviuri cu femei*, Editura Politică, București, 1978.

⁵⁰ Nicolae Băbălău, *op. cit.*

without considering this aspect unimportant, its status has not changed much and the whole way in which the issue of women was approached has only strengthened the customs of a patriarchal – traditionalist society like the Romanian one.

We continue our research on the analysis of the social and legal status of women with **the third chapter**, and the last of the thesis, in which we approach the period of post-communist Romania. Entitled *The Status of Women in Romania following the change from the totalitarian regime to the democratic one. Romania's accession to the European Union and the adaptation of Romanian legislation to the *acquis communautaire**, in this chapter we have identified and analyzed the problems facing the post-communist Romanian society regarding women's rights. We proposed a study of post-communist society from the perspective of women's status and an analysis of the legislation starting with the legalization of abortion on December 26, 1989 showing the immediate and long-term consequences of this legalization (decreases the birth rate, increases the number of abandoned children). We then looked at how the status of women was improved through policies imposed by the state and international bodies and how equal opportunities for women and men were promoted after 1989.

With Romania's accession to the European Union, we continued with the analysis of the principle of equal opportunities between men and women and of non-discrimination as a fundamental principle of European law. We also highlighted the way in which this principle has been transposed into Romanian legislation. Starting with the 90s we are talking again about feminism, which however returns especially in the area of scientific research, post-communist Romanian feminism developing more as an academic, intellectual movement, little noticeable at the social level.

In this last chapter, as in the previous ones, we took into account the general censuses of Romania from the period that was analyzed⁵¹ and The Statistical Yearbooks of Romania⁵² in order to be able to relate to the active female population in the labor market, by occupational area or the unemployment rate among the female population. Also useful were studies such as those of Valentina Marinescu⁵³ and also *Barometrele de gen*⁵⁴ or *Studiul*

⁵¹ Recensămintele României în varianta on line: <http://colectaredate.insse.ro/phc/public.do?siteLang=ro>, accesat pe 17.08.2018.

⁵² Anuarele statistice ale României, <http://www.insse.ro/cms/ro/content/arhiva-anuare-statistice>, http://www.insse.ro/cms/files/publicatii/pliante%20statistice/Anuarul_demografic-PROMO.pdf, accesat pe 17.08.2018.

⁵³ Valentina Marinescu, Valentina Pricopie, *Accesul femeilor pe piața muncii, Studiu realizat pe marginea problemelor identificate în cadrul cercetării calitative “Probleme legate de accesul femeilor pe piața muncii”*

*privind segregarea de gen pe piața muncii*⁵⁵. On the basis of the data obtained, we highlighted the fact that the wave of changes in economic, social and political level after 1989 came with a series of amendments to the status of women (reported to the level of education, work or their role in the family), however, on the other hand, we noticed that, as gender studies show, the Romanian society is still a patriarchal one in which the woman has to permanently assume more and more roles without being able to detach herself from the traditional ones, such as that of a housewife.

After 1989, in what was called the process of renewing and reviewing the legislative framework, the legislator took into account international standards, the principles of non-discrimination on the basis of sex and equal opportunities between the two sexes being incorporated into the legislation. In terms of integration into the European Union, alignment with European values began. Consequently, after 2000, the first national bodies concerned about the situation of women were created and aimed to fulfill the equal opportunities for women and men, a principle recognized by the Constitution, adopted in 2003, which treats the woman as an equal citizen to the man. Therefore *Consiliul Național pentru Prevenirea și Combaterea tuturor Formelor de Discriminare* (2002) and *Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse pentru Femei și Bărbați* (2003) are organised. A series of normative acts are adopted, such as: *Legea concediului parental din 1999*, *Ordonanța 137 din 2000 cu privire la prevenirea și combaterea tuturor formelor de discriminare*, *Legea 202 din 2002 privind egalitatea de șanse între femei și bărbați* sau *Legea 2017 din 2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie*. This laws are the result of Romania's accession process to the European Union, considered at the time a women emancipation source. However, a large part of these new legislative regulations came in a typical way for the Romanian society, which followed once again the "form without substance", accepting the imposition of equal opportunities as part of the future integrating in the Union European, as a mandatory condition to be fulfilled.

Currently, the international provisions on non-discrimination and equal opportunities are part of the internal regulatory framework, but statistics still show that the application of this legislation sometimes remains deficient, both in terms of content and in terms of its

februarie – aprilie 2003, Editor.ro, 2003; Valentina Marinescu, *Muncile casnice în satul românesc actual*, Editura Polirom, Iași, 2003.

⁵⁴ <http://egalitatedegen.md/lansarea-studiului-barometrul-de-gen/>, accesat pe 20.08.2018; <http://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/resources/romania/barometrul-de-gen-romania>, accesat pe 20.08.2018.

⁵⁵ Maria Andronie, Florin Făiniș, *Studiu privind segregarea de gen pe piața muncii*, Editura Fundației „România de mâine”, București, 2012.

inconsistent use. In this regard, we appreciated that the main barriers are those of a cultural nature, which also includes education. Perhaps the lack of a certain level of education to allow the takeover and integration of certain cultural values makes Romania still rank, after 30 years of democracy, among the last 5 member states of the European Union in terms of gender equality index⁵⁶.

Today, although at first sight we tend to appreciate that equal opportunities represent the normality of our days, if we look a little at the statistics⁵⁷ we notice that Romania has an index of 54.4 out of 100, this score being 13.5 points below the European one.⁵⁸ Although in Romania there is an equal opportunities agency, many women's NGOs, there are women's organizations of the main political parties, we have book collections on gender studies (Polirom Publishing House), we have master's programs in this field (at the University of Bucharest but also in Cluj or Timisoara) "a lot does not mean good and good does not necessarily mean enough."⁵⁹ Even if Romania has aligned itself with European standards by implementing the *acquis communautaire*, the principle of equal opportunities is not fully respected, there is still an outdated mentality about women and their rights, a mentality that should change, which is impossible to achieve without constant education in the application of women's rights as an inalienable part of human rights. It is undeniable the fact that education has a major impact on social change and that investing in education can significantly increase the quality of life for both women and men. In addition, it is education that can lead to the removal of stereotypes about the roles of each sex.

The last chapter of the study finally includes a subchapter, entitled "*The status and issues of women's rights in Romania today*", which highlights some of the current issues of Romanian society, such as human trafficking, domestic violence, education and poverty, of contemporary society in general and which affects the status of women in Romania in particular.

We appreciate that the role of women in today's Romanian society is largely a traditional one, but it includes new tasks, specific to the Century in which we live. Despite the legal norms that give equality regardless of gender but also the verbal statements, at the level of individual consciences, the prejudices that give women a secondary role, continue to exist.

⁵⁶ *Indicele egalității de gen 2019: România, printre ultimele 5 state*, https://ec.europa.eu/romania/news/20191015_indice_egalitate_gen_romania_ultimele_5_state_membre_ro, accesat pe 10.10.2019.

⁵⁷ *Gender Equality Index*, <http://eige.europa.eu/gender-equality-index>, accesat pe 04.04.2018/2020

⁵⁸ *Ibidem*.

⁵⁹ Laura Grünberg (coord.), *op. cit.*, p. 7.

In the research undertaken, we did not intend to exhaust the topic, but only to present a perspective on a subject that is still open and inexhaustible, in fact, as it is. We would like to mention that the approach to the issue of women's status and the fight for women's rights was a global one, with a permanent reference to the legal status. Through all this, we have tried to show that the whole issue of women's rights can be approached not only in the typical style of gender studies, as it is generally approached, but also from a historical perspective, as an integral part of women's history.

Following the extensive bibliographic material, we can say that the struggle for various rights and freedoms, whether individual or collective, has been a constant of human society throughout its evolution. The mere passage of time has also meant evolution, because we and society are constantly changing, and the realities and needs of women are also constantly changing, this perpetual change also assuming characteristics specific to each historical stage.

Finally, we emphasize that the two words *male and female* should not be analyzed and understood only biologically, including the sex of the individual. Spiritually the human is a combination of male and female principles. Then, on a mystical level, the spirit is considered male and the soul female, and for the human to exist, both body and soul are needed. Likewise, for a society to exist, women and men are needed equally and not in a state of subordination or domination, and not trying to make women become men or men become women because it is precisely the differences between femininity and masculinity that merge into a perfect whole, the human species!

Even though the fight for equality is waged every day, we appreciate that it would be necessary for both men and women to simply accept that they are two different but complementary genders and that their separation is natural. Otherwise, while running in search of the natural rights of diversity and absolute equality, not having the security of achieving these ideals, will we not end up moving away from what is the essence of the world and humanity – and that is **LOVE** !?

SELECTED BIBLIOGRAPHY

I. SOURCES

1. Archives

1. Arhive Naționale ale României (A.N.R.):
 - *Fond Familia Cantacuzino*;
 - *Fond Maissner*;
 - *Fond CC al P.C.R. - Secția Cancelarie*;
 - *Fond CC al P.C.R - Secția Organizatorică*;
 - *Fond Ministerul de Interne – Direcția Administrației de Stat 1928 – 1949*;
2. Serviciul Județean Constanța al Arhivelor Naționale:
 - *Fond Primăria Constanța (1878 - 1950)*;
 - *Fond Camera de Muncă*;
 - *Fond Inspectoratul Muncii Constanța*;
 - *Fond Comitetul Național al Femeilor. Comitetul Local Constanța (1950 - 1985)*;

2. Published documents

1. *** *Noua Constituție a României: 23 de prelegeri publice organizate de Institutul Social Român. Cu o anexă cuprinzând noile constituții europene*, Cultura Națională, București, 1923;
2. Ceaușescu, Nicolae *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Rapoarte, cuvântări, articole, Ianuarie 1973 – Iulie 1973*, Editura Politică, București, 1973;
3. *Hotărârea Plenarei CC al PCR din 18-19 iunie 1973 cu privire la creșterea rolului femeii în viața economică, politică, socială*, Editura Politică, București, 1973;
4. Mihăilescu, Ștefania, *Din istoria feminismului românesc. Studiu și antologie de texte (1929 - 1948)*, Editura Polirom, Iași, 2006;
5. Idem, *Din istoria feminismului românesc. Antologie de texte, (1838 - 1929)*, Editura Polirom, Iași, 2002;
6. Negru, Anemari Monica (ed), *Alexandrina Cantacuzino și Mișcarea feministă din anii interbelici*, Vol. I – II, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2014 - 2019;

3. Legislation and Official documents

7. *Codice Civile* din 26 noiembrie 1864 publicat în Monitorul Oficial nr. 271 din 4 decembrie 1864;
8. *Codul familiei* adoptat prin Legea 4/1953 și publicat în Buletinul Oficial nr. 1 din 4 ianuarie 1954;
9. *Codul Muncii* Republicat, adoptat prin Legea nr. 53 din 24 ianuarie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 72 din 5 februarie 2003, cu toate modificările și completările ulterioare;
10. *Codul penal* din 18 martie 1936 publicat în Monitorul Oficial nr. 65 din 18 martie 1936;
11. *Colecția de legi, decrete, hotărâri și alte acte normative a Ministerului de Justiție*, Editura Științifică, București, Vol. III, perioada 1 mai – 30 iunie 1968;
12. *Compilation of case law on the equality of treatment between women and man on non-discrimination in the European Union*, Ediția a 3-a, Publication Office of the European Union, Luxembourg, 2010;
13. *Constituția Republicii Populare Române*, publicată în Monitorul Oficial nr. 87 bis din 13 aprilie 1948;

14. *Constituția Republicii Socialiste România* publicată în Buletinul Oficial al R.S.R, nr. 1 din 21 august 1965;
15. *Constituția României*, publicată în Monitorul Oficial nr. 282 din 29 martie 1923;
16. *Constituția României*, publicată în Monitorul Oficial nr. 767 din 31 octombrie 2003;
17. *Convenția nr. 156/1983 privind șansele egale și tratamentul egal pentru lucrătorii bărbați și femei: lucrători cu responsabilități familiale* intrată în vigoare la 11 august 1983;
18. *Decretul nr. 770 din 1 octombrie 1966 pentru întreruperea cursului sarcinii*, publicat în Buletinul Oficial R.S.R, Partea I, nr. 60 din 1 octombrie 1966;
19. *Decretul-lege asupra Reformei electorale*, publicat în „Monitorul Oficial” nr. 106 bis din 9 mai 1939;
20. *Directiva 2000/78/CE a Consiliului de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă*, JO L303 din 02.12.2000, pp. 16 – 22;
21. *Directiva 2006/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2006 privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă (reformă)*, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, L 204/23, Strasburg, 5 iulie 2006;
22. Hamangiu, Constantin, *Codul General al României*, vol. XI-XII, 1922-1926, București;
23. *Legea 202 Republicată din 19 aprilie 2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 326 din 5 iunie 2013 cu modificările și completările ulterioare;
24. *Ordonanța 137 Republicată din 31 august 2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 166 din 7 martie 2014.
25. *Report Of The Fourth World Conference on Women, Beijing, 4 – 15 September 1995*, United Nations, New York, 1996;
26. *Report of the World Conference of the of the International Women's Year*, Mexico City, 19 June – 2 July 1975, United Nations, New York, 1975;
27. *Report of the World Conference of the United Nations Decade For Women: Equality, Development and Peace*, Copenhagen, 14 to 30 July 1980, United Nations, New Zork, 1980;

4. Press/Magazines

28. *Femeia* (1948 - 1989)
29. *Jurnalul Femeii* (1922 - 1938)
30. *Săteanca* (1948 - 1965)
31. *Scânteia* (1944 - 1989)

5. Memories, Daily notes

32. Arabela Yarka, *Jurnal intim, (1913- 1918)*, Editura Orizonturi, București, 2018;
33. Bacalbașa, Constantin, *Bucureștii de altădată (1878 - 1884)*, Editura Eminescu, București, 1993;
34. Bentoiu, Annie *Timpul ce ni s-a dat. Memorii 1944 – 1954*, Editura Humanitas, București, 2019;
35. Bibescu, Martha, *Jurnal Politic, ianuarie 1939 – ianuarie 1941*, Editura Politică, București, 1979;
36. Blondel, Yvonne, *Jurnal de război: 1916-1917. Frontul de sud al României*, Institutul Cultural Român, București, 2005;

37. Crainic, Nichifor, *Zile albe, zile negre. Memorii*, Editura floare Albă de Colț, București, 2015;
38. Duca, I.G., *Amintiri politice*, vol.III, Editura Jon Dumitr-Verlag, München, 1982;
39. Ionescu, Take, *Pentru România Mare: Discursuri din război: 1915 – 1917*, Editura Tipo Moldova, Iași, 2017;
40. Iorga, Nicolae, *Războiul nostru în note zilnice*, Vol. I - III, Editura „Ramuri” S.A., Craiova, 1921;
41. Jela, Doina, *Telejurnalul de noapte. Jurnal*, Editura Polirom, Iași, 1997;
42. Kirițescu, Constantin, *Istoria războiului pentru întregirea României 1916 – 1919*, Editura Casei Școalelor, București, 1921;
43. Krețulescu – Lahovary, Anna, *Nebiruita flacăra a vieții. Amintiri 1867 – 1954*, Editura Humanitas, București, 2018;
44. Lupescu, Elena, *M-au denumit jidoavcă cu părul roșu. Memorii*, Editura Teșu, București, f.a.
45. Marghiloman, Alexandru *Note politice: 1897-1924*, Vol. I-V, Editura Eminescu, București, 1927;
46. Maria, Regina României, *Jurnal de război, 1916 – 1917*, Editura Humanitas, București, 2014;
47. Idem, *Jurnal de război, 1917 – 1918*, Editura Humanitas, București, 2015;
48. Pușcariu, Sextil *Călare pe două veacuri. Amintiri din tinerețe (1895 - 1906)*, Editura pentru Literatură, București, 1968;
49. Regina Maria, *Povestea vieții mele*, Editura Moldova, Iași, 1991, vol. II, p. 87;
50. Rostas, Zoltan, *Secolul Coanei Lizica. Convorbiri din anii 1985 – 1986 cu Elisabeta Odobescu-Goga. Jurnal din perioada 1916 – 1918*, Editura Paideea, București, 2015;
51. Sebastian, Mihail, *Jurnal 1935 – 1944*, Editura Humanitas, București, 2018;
52. Simion, Eugen, *Ficțiunea jurnalului intim. Există o poetică a jurnalului*, Ediția a II-a, Editura Virtual, f. l., 2010;
53. Voinescu, Alice, *Jurnal*, Vol. I-II, Editura Polirom, Iași, 2013;

II. ENCYCLOPEDIAS, DICTIONARIES, CRONOLOGIES, STATISTICALLY

54. *** *Enciclopedia României*, vol. I, Imprimeria Națională, București, 1938;
55. *** *Recensământul General al României din 29 decembrie 1930*, București, 1938 – 1940;
56. *** *Populația României la 25 ianuarie 1948*, București, București, Institutul Central de Statistică, 1948;
57. Avram, Ariana *Femei celebre: mică enciclopedie*, Editura ALFA, București, 2001;
58. Desa, Ileana Stanca; Morărescu Dulciu et alli, *Publicațiile periodice românești (Ziare, Gazete, Reviste). Tom III – catalog alfabetic: 1919 – 1924*, Editura Academiei Republicii Socialiste Române, București, 1987;
59. Dragomir, Otilia; Miroiu, Mihaela (ed.), *Lexicon feminist*, Editura Polirom, Iași, 2002;
60. Hendry, Maggy; Uglow Jenny (ed.) *Dicționar biografic de personalități feminine*, Editura Cos Media Salutions, București, 2010;
61. Marcu, George, *Femei de seamă în România. De ieri și de azi*, Editura Meronia, București, 2017;
62. Marcu, George; Rodica, Ilinca, *Enciclopedia personalităților feminine din România*, Editura Meronia, București, 2012;

III. GENERAL WORKS

63. Băbălău, Nicolae, *Femei în constelația muncii*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1980;

64. Bărbulescu, Mihai; Deletant, Dennis; Hitchins, Keith; Papacostea, Șerban; Teodor, Pompiliu *Istoria României*, Editura Corint, București, 2002;
65. Berindei, Dan; Platon, Gheorghe; Cliveti, Gheorghe; Iacob Gheorghe (coord.), *Istoria Românilor*, Vol. VII, Tom II: De la Independență la Marea Unire, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Enciclopedică, București, 2015;
66. Bock, Gisela *Femeia în istoria Europei. Din Evul Mediu până în zilele noastre*, Editura Polirom, Iași, 2012;
67. Bourdieu, Pierre, *Dominația masculină*, Editura Art, București, 2017;
68. Chiș, Anuța Lăcrămioara, *O critică a conceptului de discriminare din perspectiva feminismului*, Editura Argonaut, Cluj-Napoca, 2012;
69. Ciupală, Alin, *Despre femei și istoria lor în România*, Editura Universității din București, București, 2004;
70. Focșeneanu, Eleonor, *Istoria Constituțională a României (1859-2003)*, Editura Eikon, București, 2018;
71. Ionescu, Cristian *Dezvoltarea constituțională a României. Acte și documente 1741 – 1991*, București, Editura Lumina Lex, 1998;
72. Miles, Rosalind, *Cine a pregătit cina cea de taină? Istoria universală a femeilor*, Editura Meteor Press, București, 2008;
73. Scurtu, Ioan; Buzatu, Gheorghe; *Istoria românilor în secolul XX (1918 - 1948)*, București, Editura Paideea, 1999;
74. Zamfir, Elena; Zamfir, Cătălin *Situația femeii în România*, Editura Expert, București, 2000;

IV. SPECIAL WORKS

75. Adichie, Chimamanda Ngozi, *Feminist(ă), feministe*, Editura Black Button Books, București, 2016;
76. Anca, Elena-Claudia, *Incursiuni în femininul interbelic*, Editura Ecou Transilvan, Cluj-Napoca, 2013;
77. Baci, Angela, *Istoria vieții constituționale în România (1866 – 1991)*, Editura Șansa, București, 1996;
78. Bagale, Shiba, *Gender Diversity. Gender and socio-cultural diversity in vocational training*, în „Journal of Training and Development”, vol. II, 2016, pp. 25-32;
79. Bălășoiu, Anca - Elena *Drepturile femeilor în justiția internațională: aspecte teoretice și de practică judiciară*, Editura Pro Universitaria, București, 2018;
80. Băluță, Oana, *Femeia idilică din interbelic*, în „România Literară”, București, an 36, nr. 29, 23-29 iulie 2003, p. 25-29;
81. Idem, *Gen și putere. Puterea leului în politica românească*, Editura Polirom, Iași, 2004;
82. Belea, Simion, *Dreptul la nediscriminare și egalitate de șanse între femei și bărbați. Reflecții asupra evoluției cadrului legislativ și instituțional la nivel internațional și național* în „Buletin Științific”, Seria A, XXIII, 2014, pp. 363-375;
83. Benjamin, Ziemann; Skinner, Alex, *War Experiences in Rural Germany, 1914 – 1923*, New York, Berg, 2007;
84. Berciu-Drăghicescu, Adina (coord.), *Eroinele României Mari. Destine din linia întâi*, Editura Muzeul Literaturii Române, București, 2018;
85. Berna, Maria-Beatrice *Drepturile femeii în dreptul internațional. Conținut juridic și influențe culturale*, Editura Univers juridic, București, 2020;
86. Idem, *The cultural defense, possible correlations and applications within the framework of women's rights* în „Journal of Law and Administrative Sciences”, anul 2/2015, nr. 4, pp. 191-205;

87. Betea, Lavinia *Ultimul an din viața Elenei Ceaușescu. Agenda Tovarășei în 1989*, Editura Corint, București, 2018;
88. Idem, *Tovarășa. Biografia Elenei Ceaușescu*, Editura Corint, București, 2021;
89. Boia, Lucian (coord.), *Miturile comunismului românesc*, Editura Nemira, București, 1998;
90. Bonea, Georgiana Virginia, *Emanciparea femeii în societatea românească și violența intrafamilială. Aspecte teoretice și viziuni socioistorice*, în „Calitatea vieții”, XXIX, nr. 1, 2018, pp. 81-99;
91. Bosomitu, Ștefan; Burcea Mihai (coord.), *Spectrele lui Dej*, Editura Polirom, Iași, 2012;
92. Braun, Lasse, *Istoria prostituției din cele mai vechi timpuri și până astăzi*, Editura Orizonturi, București, 2009;
93. Bucur, Maria, *Eroi și victime. România și memoria celor două războaie mondiale*, Editura Polirom, Iași, 2019;
94. Bucur, Maria, Miroiu Mihaela (ed), *Patriarhat și emancipare. Istoria gândirii politice românești*, Editura Polirom, Iași, 2002;
95. Ildem, *Nașterea cetățeniei democratice. Femeile și puterea în România modernă*, Editura Humanitas, București, 2019;
96. Budeancă, Cosmin; Olteanu, Florentin (coord.), *Stat și viață privată în regimurile comuniste*, Editura Polirom, Iași, 2009;
97. Buțureanu, Maria C., *Femeia. Studiu Social*, Editura Librăriei SOCEC&Comp, București, 1921;
98. Buzatu, Stana, *Condiția femeii, dimensiune a progresului contemporan: studiu socia*, Editura Politică, București, 1979;
99. Ceaușescu, Nicolae, *Creșterea rolului femeii în viața economică și social – politică a României socialiste*, Editura Politică, București, 1980;
100. Charles – Roux, Edmonde, *Coco Chanel*, Editura RAO, București, 2020;
101. Ciobanu, Lina *Rolul și locul femeii în societatea românească contemporană* în „Revista de istorie”, tom 28, nr. 12/1975, p. 1849-1865;
102. Ciucă, Oana Lavinia, *Etapele ideologizării conceptului de emancipare feminină*, în „Antropomedia”, Nr. 2/2010, pp. 73-90;
103. Ciupală, Alin, *Femeia în societatea românească în sec. al XIX-lea: între public și privat*, Editura Meridiane, București, 2003;
104. Idem, *Bătălia lor. Femeile din România în Primul Război Mondial*, Editura Polirom, Iași, 2017;
105. Cîrdei, Petruța, *Aspecte feministe în emanciparea femeii din Republica Populară Română*, în „Muzeul Național”, nr. 27, 2015, pp. 273-281;
106. Coroban, Costel, *Potârnicile gri. Spitalele Femeilor Scoțiene din România: 1916 – 1917*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2012;
107. Cosma, Ghizela, *Femeile și politica în România: evoluția dreptului de vot în perioada interbelică*, Presa Universitară Clujeană, Cluj – Napoca, 2002;
108. Cosma, Ghizela; Țărău, Virgiliu, *Condiția femeii în secolul XX*, Cluj – Napoca, Editura Presa universitară Clujeană, 2003;
109. Craig, Paul; Burca, Grainne de, *Dreptul Uniunii Europene. Comentarii, jurisprudență și doctrină*, Editura Hamangiu, București, 2017;
110. Crețu, Gabriela, *Reglementări ale egalității de șanse între bărbați și femei în Uniunea Europeană și transpunerea lor în legislația românească* în „Drepturile Omului”, anul XX, nr. 3, 2010, pp. 7-14;
111. Deliman, Ecaterina, *Femeia ca personalitate politică în societatea noastră socialistă*, Editura Politică, București, 1977;

112. Diesbach, Ghislain de, *Prințesa Bibescu: 1886 - 1973. Ultima orhidee*, Editura Vivaldi, București, 2013;
113. Doboș, Corina (coord.), *Politica pronatalistă a regimului Ceaușescu. O perspectivă comparativă*, Editura Polirom, Iași, 2010;
114. Dobre, Claudia – Florentina, *Martore fără voie. Fostele deținute politic și memoria comunismului în România*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2021;
115. Idem, (ed.), *Eroine neștiute. Viața cotidiană a femeilor în perioada comunistă în Polonia, România și RDG. Studii de caz*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2020;
116. Einhorn Barbara, *Cinderella goes to Market. Citizenship, Gender, and Women's movements in East Central Europe*, Verso, Londra-New York, 1993;
117. Gal, Susan; Kligman, Gail, *Politicile de gen în perioada postsocialistă. Un eseu comparativ*, Editura Polirom, Iași, 2003;
118. Gershuny, Jonathan *Changing times. Work and leisure in postindustrial society*, Oxford, Oxford University Press, 2000;
119. Gheo, Radu Pavel; Lungu, Dan, *Tovarășe de drum. Experiența feminină în comunism*, Editura Polirom, Iași, 2008;
120. Gherghina, Sergiu; Jiglău, George, *De la entuziasm la criză. Pașii României după aderarea europeană*, Editura CA Publisig, Cluj Napoca, 2010;
121. Giurăscu, Dinu C., *România în timpul lui Gheorghe Gheorghiu - Dej*, Editura Enciclopedică, București, 2015;
122. Greenwald, Maurine Weiner *Women, War, and Work: The Impact of World War I on Women Workers in the United States*, Westport, CT, Greenwood Press, 1980;
123. Grünberg, Laura (coord.), *Cartea neagră a egalității de șanse între femei și bărbați în România*, Editura AnA, București, 2006;
124. Idem, *BiONGrafie, ONGizarea feminismului în România. Eșecul unui succes*, în revista „AnaLize”, nr. 7, 1999;
125. Idem, *AnA – istoria trăită a unui ONG de femei*, Editura Polirom, Iași, 2008;
126. Halperin, Sandra, *War and social change in Modern Europe. The Great Transformation Revisited*, Cambridge University Press, 2004;
127. Hurubean, Alina, *Statutul femeii în România comunistă. Politici publice și viață privată*, Institutul European, Iași, 2015;
128. Ignătoiu-Sora, Emanuel, *Egalitate și nondiscriminare în jurisprudența Curții Europene de justiție*, C.H.Beck, București, 2008;
129. Ionescu, Cristian; Dumitrescu, Corina Adriana, *Constituția României. Comentarii și Explicații*, București, Editura C.H. Beck, București;
130. Ionescu, Ghiță, *Comunismul în România 1944-1962*, Editura Litera, București, 1994;
131. Nicolae Iorga, *Femeile în viața neamului nostru. Chipuri, datine, fapte, mărturii*, Tipografia Neamul Românesc, Vălenii de Munte, 1911;
132. Jinga, Luciana – Marioara, *Gen și reprezentare în România comunistă: Femeile în cadrul Partidului Comunist Român 1944-1989*, Editura Polirom, Iași, 2015;
133. Jinga, Luciana M.; Soare, Florin S. (coord.), *Politica pronatalistă a regimului Ceaușescu. Instituții și practici*, Editura Polirom, Iași, 2011;
134. Kligman, Gail, *Politica duplicității: controlul reproducerii în România lui Ceaușescu*, Editura Humanitas, București, 2000;
135. Lerner, Gerda, *Placing Women in History: Definitions and Challenge*, în „Feminist Studies”, volume 3, nr. 1, 1975, pp. 5-14;
136. Levy, Robert, *Gloria și decăderea Anei Pauker*, Editura Polirom, Iași, 2016;

137. Liiceanu, Aurora, *Public și privat în construcția identitară feminină* în „Revista de psihologie”, t. 44, nr. 3-4, București, iulie-decembrie, 1998, pp. 264-278;
138. Makow, Henry, *Feminismul și noua ordine mondială. Emanciparea femeii. Pervertirea familiei. Deturnarea societății*, Editura Meteor Press, București, 2012;
139. Mamina, Ion, *Monarhia Constituțională în România. Enciclopedie politică. 1866 – 1938*, Editura Enciclopedică, București, 2000;
140. Marinescu, Valentina; Pricopie, Valentina *Accesul femeilor pe piața muncii, Studiu realizat pe marginea problemelor identificate în cadrul cercetării calitative “Probleme legate de accesul femeilor pe piața muncii”* februarie – aprilie 2003, Editor.ro, București, 2003;
141. Mărculeț Vasile și Bucur, Alexandru *Fondul Fondul Jertfelor Liniei Demarcaționale (1919)*, Editura Știință, cultură și artă, Mediaș, 2019;
142. Mill, John Stuart *Supunerea femeilor*, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2013;
143. Miroiu, Mihaela, *Controverse feministe. Un dialog filosofic*, Editura Tact, București, 2012;
144. Idem, *Gândul umbrei. Abordări feministe în filosofia contemporană*, Editura Alternative, București, 1995;
145. Idem, *Dincolo de îngeri și draci. Etica în politica românească*, Editura Polirom, Iași, 2013;
146. Miroiu, Mihaela; Molocea, Andreea; Vlad, Ioana; Branea, Cristian Ionuț, *Mișcări feministe și ecologiste în România (1990-2014)*, Polirom, Iași, 2015;
147. Moarcăș, Claudia-Ana, *Drept social al Uniunii Europene în practică*, Vol. I-II, Editura Universul Juridic, București, 2018;
148. Moncioi, Ion, *Ecaterina Teodorescu, eroina poporului român*, Editura Scrisul Românesc, București, 1981;
149. Moroianu Zlătescu, Irina *Drepturile omului – un sistem în evoluție*, IRDO, București, 2007;
150. Moroianu Zlătescu; Irina; Șerbănescu Rodica (coord.), *Drepturile femeii. Egalitate și parteneriat*, Institutul Român pentru Drepturile Omului, București, 1997;
151. Niel, Mathilde, *Drama eliberării femeii*, Prefață și traducere Ecaterina Oproiu, Editura Politică, București, 1974;
152. Olteanu, Cristiana Liana; Gheonea, Elena – Simona; Gheonea, Valentin *Femeile în România comunistă. Studii de istorie socială*, Editura Politeia - SNSPA, București, 2003;
153. Oproiu, Ecaterina, *3X8 plus infinitul. Dialoguri despre condiția femeii*, Editura Eminescu, București, 1975;
154. Passmore, Kevin (ed.) *Women, Gender and Fascism in Europe 1919 – 1945*, Manchester University Press, 2003;
155. Pasti, Vladimir, *Ultima inegalitate. Relațiile de gen în România*, Editura Polirom, Iași, 2003;
156. Pavelescu, Alina, *Martha Bibescu și vocile Europei. Corespondență și Dosar CNSAS: 1941 – 1945*, Editura Corint Books, București, 2017;
157. Păunescu, Ramona, *Evoluții politice ale maternității. Perspective feministe*, Editura Polirom, Iași, 2012;
158. Pârvolescu, Ioana, *Întoarcerea în Bucureștiul interbelic*, Editura Humanitas, București, 2018;
159. Petrescu, Alexandra, *Le féminisme roumain et le vote universel entre les deux guerres*, în „Studia Politica. Romanian Political Science Review”, vol III, nr. 3, București, septembre 2003, pp. 781- 805;

160. Popescu, Alexandru, *Frumoasele agente: femeile și spionajul: o istorie universală*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2014;
161. Popescu, Liliana *Politica sexelor*, Editura Maiko, București 2004;
162. Popoviciu, Adrian Claudiu, *Lucrătorul în dreptul european*, Editura C.H.Beck, București, 2014;
163. Radu, Sorin, *Electoratul din România în anii democrației parlamentare (1919 - 1937)*, Institutul European, Iași, 2004;
164. Renucci, Jean – François, *Tratatul de drept european al drepturilor omului*, Editura Hamangiu, București, 2009;
165. Roman, Carol, *Femeile și tineretul. Două categorii sociale discriminate în Occident*, Editura Politică, București, 1986;
166. Roman, Carol; Tincu, Vasile, *101 interviuri cu femei*, Editura Politică, București, 1978;
167. Sava, Manuela Claudia, *Murmurul grațiilor. Bărbați și femei în închisorile comuniste*, Editura Eiko, București, 2017;
168. Sircuța, Cristina, *Viața femeilor în România interbelică*, Editura Oscar Print, București, 2016.
169. Slama-Cazacu, Tatiana, *Un copil în vechiul București*, Editura Du Style, București, 1998;
170. Soare, Florin S. (coord.), *Politică și societate în epoca Ceaușescu*, Editura Polirom, Iași, 2013;
171. Spânu, Alin, *Serviciul de Informații al României în Războiul de Întregire Națională (1916 - 1920)*, ediția a II-a, Editura Militară, București, 2019;
172. Sullivan, Oriel, *The Division of Domestic Labour: Twenty Years of Chang?* în „Sociology”, vol. 34, no.3, 2000, pp. 437-456;
173. Ștefan, I.M.; Firoiu, V., *Sub semnul Minervei. Femei de seamă din trecutul românesc*, Editura Politică, București, 1975;
174. Tăbușcă, Silvia *Efectele hotărârilor CEDO și CJUE în dreptul intern. (Analiza asupra dreptului de nediscriminare)*, Editura C.H. Beck, București, 2012;
175. Tökölyi, Robert C., *Partidul și femeia. O istorie a organizațiilor comuniste de femei din Nord – Vestul României 1945 – 1965*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2019;
176. Tomescu, Mădălina M. (ed.), *Nediscriminarea și egalitatea de șanse în societatea contemporană*, Editura Pro Universitaria, București, 2015;
177. Turliuc, Cătălin, *Reconstrucția statutului femeii de la discriminare la dezvoltarea profesională și egalitatea de șanse II*, în „Cronica”, nr. 3, 2011;
178. Țicle, Alexandru, *Codul muncii. Legislație conexă. Comentarii. Jurisprudență*, Editura Universul Juridic, București, 2020;
179. Ungureanu, Ștefania Georgeta et alli, *Femeia contemporană între deziderat și realitate*, Editura Pro Universitaria, București, 2004;
180. Văcărescu, Teodora Eliza, *Contexte de gen: roluri, drepturi și mișcări ale femeilor din România la sfârșitul secolului al XIX-lea și la începutul secolului XX* în revista „Sociologie Românească”, vol. XII, 2014, Nr. 1-2, p. 94-95;
181. Vișinescu, Victor, *Sofia Nodejde: Monografie*, Editura Politică, București, 1972;
182. Voiculescu, Nicolae, *Aprecieri asupra Legii nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse între femei și bărbați și armonizarea ei cu directivele comunitare în materie* în „Revista română de dreptul muncii”, nr. 2/2002, pp. 15- 18;
183. Idem, *Protecția internațională a drepturilor omului*, Editura Hamangiu, București, 2017;

184. Voiculescu, Nicolae; Neagu, Vasile, *Protecția drepturilor lucrătorilor în dreptul internațional și european*, Editura Universitară, București, 2016;
185. Voiculescu, Nicolae; Berna, Maria-Beatrice *Tratat de drept social internațional și european*, București, Universul Juridic, București, 2019;
186. Walby, Sylvia *Gender Transformations*, London, Routledge, 11 New Fetter Lane, 1997;
187. Zaharia, Gheorghe, *Condiția juridică a femeii în dreptul internațional*, Editura Junimea, Iași, 1980;

V. INTERNET SOURCES

188. *About UN Women*, <https://eca.unwomen.org/en/about-us/about-un-women>;
<https://eca.unwomen.org/en/about-us/about-un-women>;
189. *Agenția Națională pentru Egalitate de Șanse*, <http://anes.gov.ro/legislatie-nationala-egalitatea-de-sanse/>;
190. Alex A., *Canary Girls – Story of the Munitionettes and how the poisons of WWI turned them yellow*, online: <https://www.thevintagenews.com/2016/04/18/the-canary-girls-story-of-the-munitionettes-and-how-the-poisons-of-wwi-turned-them-yellow-2/>;
191. *Arhiva Anuarelor Statistice României*, on-line: <https://insse.ro/cms/ro/content/anuarele-statistice-ale-romaniei>;
192. *Asociația pentru Promovarea femeii din România (APFR)*, <https://dezvoltamcomunafumusica.ro/asociatia-pentru-promovarea-femeii-din-romania/>;
193. C003 - Maternity Protection Convention, 1919 (No. 3), International Labour Organization, Conventions: http://www.ilo.ch/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312148:NO;
194. *Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A12012P%2FTXT>;
195. *Charter of Fundamental Rights of the European Union*, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C 364/1 din 18.12.2000. On-line: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2000:364:FULL&from=EN>;
196. *Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE)*, Camera întâi, Hotărârea din 2 iunie 2016, cauza C-122/15, accesat online: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=179467&pageIndex=0&doclang=RO&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=17704340>;
197. *Equinet – European of Equality Network Bodies*, <http://www.equineteurope.org/>;
198. *Evoluția natalității și fertilității în România*, https://insse.ro/cms/files/publicatii/Evolutia%20natalitatii%20si%20fertilitatii%20in%20Romania_n.pdf;
199. *Gender Equality Index*, <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2020/country/RO>;
200. *Gender pay gap statistics*, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Gender_pay_gap_statistics;
201. *Recensămintele României în varianta on line*: <http://colectaredate.insse.ro/phc/public.do?siteLang=ro>;
202. *The Global Gender GAP Report*, <https://www.weforum.org/reports/the-global-gender-gap-report-2017>.